

Arbetslivsinriktad rehabilitering

AFA Försäkring har tillsammans med arbetsmarknadens parter inom kommun och landstingsområdet satsat 20 miljoner kronor på ett FoU-program för att förbättra den arbetslivsinriktade rehabiliteringen i kommuner, landsting och regioner.

Det övergripande syftet med FoU-programmet "Arbetslivsinriktad rehabilitering i kommuner och landsting" är att genom forskning och utveckling ta fram metoder och arbetssätt som kan förbättra den arbetslivsinriktade rehabiliteringen inom kommuner, landsting och regioner. Projekten ska vara konkreta och arbetsplatsnära, för att snabbt kunna nå ut till berörda inom kommun- och landstingssektorn.

De fem forskningsprojekt som fått anslag i FoU-programmet handlar om hur företagshälsovården kan utvecklas, hur man tar tillvara arbetsförmåga, hur chefer kan agera hälsofrämjande, rörlighet på arbetsmarknaden bland sjukskrivna och sociala kontakter under sjukfrånvaron.

UTVECKLAD FÖRETAGSHÄLSOVÅRD FÖR FÄRRE SJUKSKRIVNA

Ett gott stöd från företagshälsovården kan öka möjligheterna för sjukskrivna att komma tillbaka i arbete och förbli friska. I dagsläget saknas kunskap om vilka metoder som ger bäst stöd. Katarina Kjellberg och hennes medarbetare vid Karolinska Institutet ska öka kunskapen och utveckla metoderna. Forskningen är inriktad på vård- och omsorgspersonal i kommuner och landsting, en personalgrupp med hög andel långtids-sjukskrivna.

Det som framför allt intresserar forskarna är användningen av arbetsförmågebedömningar, anpassningar av arbetet och sjuk- och frisknämnan med sjukvårdsrådgivning. Forskarna är också intresserade av företagshälsovårdens samverkan med andra aktörer, framför allt arbetsgivare och försäkringskassa.

Projektet är ett samarbete mellan forskare på Karolinska Institutet och Rikscentrum för Arbetslivsinriktad Rehabilitering på Linköpings universitet samt företrädare för företagshälsovården.

Bild: Johnér Bildbyrå

HUR FÅR MAN BÄST TILLBAKA SJUKSKRIVNA I ARBETE?

Elsy Söderberg och hennes medarbetare vid Linköpings universitet ska öka kunskapen om The Strengths model, som kan vara ett framgångsrikt sätt att få tillbaka sjukskrivna till arbetslivet.

The Strengths model går ut på att den som samordnar den arbetslivsinriktade rehabiliteringen kring en sjukskriven person ska uppmuntra till samverkan mellan olika aktörer för individens bästa. Den sjukskrivne ska få hjälp med att ta tillvara sina egna förmågor och möjligheter och stöd att ta del av samhällets resurser. Tidigare forskning på The Strengths model har visat goda resultat, men studierna har inte utvärderats vetenskapligt.

Studien omfattar 100 långtids-sjukskrivna i Östergötland med besvär från rörelseorganen eller stressrelaterade problem. De slumpas antingen till en grupp där man använder The Strengths model eller till en kontrollgrupp som får traditionell arbetslivsinriktad rehabilitering.

De bägge grupperna följs långsiktigt med ett flertal enkäter. Frågorna handlar bland annat om tillgång till socialt stöd på arbetsplatsen, bemötande och självskattad arbetsförmåga.

CHEFER LÄR OM BALANS – FÖR FRISKARE ARBETSLIV

Professorerna Magnus Sverke och Gunnar Aronsson vid Stockholms universitet ska forska om hur chefer kan organisera arbetet så att det främjar personalens hälsa.

Forskningen har visat att det är balans mellan arbete och vila, krav och kontroll samt mellan ansträngning och belöning som har betydelse för att människor inte ska bli sjuka. Chefer som känner till detta, kan ta hänsyn till det när verksamhet, arbetsorganisation och den enskildes arbete utformas. Ett syfte med projektet är att bidra till att knyta samman arbetsmiljö- och hälso-perspektiv med verksamhets- och effektivitetsperspektiv.

Studien genomförs inom skola, socialtjänst och vård i sju kommuner och två landsting. Interventionen omfattar chefer, medarbetare och jämförelsegrupper. Totalt ingår ett 80-tal chefer och ca 400 medarbetare i interventionerna. Forskarna kommer att mäta vilken effekt chefernas ökade kunskap kommer att få.

RÖRLIGHET PÅ ARBETSMARKNADEN BLAND SJUKSKRIVNA

Idag saknas kunskap om sjukskrivnas rörlighet på arbetsmarknaden trots att det kan vara en viktig del i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Gun Johansson och hennes forskargrupp vid Linköpings universitet kommer att studera sjukskrivnas möjligheter på olika delar av arbetsmarknaden och om nyanställningar och avgångar från företag sammanhänger med sjukfrånvaro. Dessutom kommer projektet att studera om arbetsbyte påverkar möjligheten att behålla ett arbete efter långtidssjukskrivning.

I projektet används registeruppgifter från SCB:s databas LISA, som innehåller uppgifter om bl. a sjukersättningar, arbetsställe och företag. Resultatet från forskningen väntas bidra till kunskap om hur ett effektivt sjukförsäkringssystem ska utformas och om byte av arbetsgivare är en effektiv rehabiliteringsmetod.

LEDER BRA KONTAKT TILL KORTARE SJUKSKRIVNING?

En bra kontakt mellan arbetsplatsen och den sjukskrivne under frånvarotiden antas underlätta återgång

i arbete, men det saknas studier och vetenskapligt stöd som visar detta. Kerstin Ekberg och hennes forskargrupp vid Linköpings universitet ska undersöka vilken betydelse kontakter mellan den sjukskrivne, chefen och arbetskamraterna har och hur dessa påverkar sjukskrivningstidens längd. Studien förväntas ge kunskap om vilka aspekter som är viktiga i relationen mellan sjukskrivnen person, arbetskamrater och chef.

Studien ska genomföras i Östergötland och Jämtlands län i samarbete mellan forskare och arbetsgivare. I den kvantitativa studien sker datainsamling via enkäter vid olika tillfällen under sjukskrivningsperioden. Den kvalitativa studien görs med hjälp av ett 50-tal intervjuer med både chefer, arbetskamrater och sjukskrivna.

FoU-projekt som ingår i programmet

- **Rörlighet på arbetsmarknaden bland sjukskrivna**
Gun Johansson, Karolinska Institutet, Avd för yrkesmedicin, Inst för Folkhälsovetenskap
- **Sociala kontakter under sjukfrånvaron "på gott eller ont"**
Kerstin Ekberg, Linköpings universitet, Inst för Medicin och Hälsa / RAR
- **Tidig arbetslivsinriktad rehabilitering inom kommuner och landsting – företags-hälsovårdens metoder och arbetsätt**
Katarina Kjellberg, Karolinska Institutet – Avd för yrkesmedicin, Inst för Folkhälsovetenskap
- **Att ta tillvara förmåga – trots begränsning**
Elsy Söderberg, Linköpings universitet – Inst för hälsa och samhälle
- **Chefen, arbetsåtagandet och arbetsmiljön:**
Interventionsstudie för verksamhets- och arbetsmiljöutveckling på forskningsbaserad grund
Magnus Sverke, Stockholms universitet – Psykologiska institutionen

AFA Försäkring ger trygghet och ekonomiskt stöd vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist och dödsfall. Våra försäkringar är bestämda i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Vi försäkrar drygt fyra miljoner människor i privat näringsliv, kommuner, landsting och regioner och förvaltar cirka 200 miljarder kronor. En viktig del av vår verksamhet är att stödja forskning och projekt som aktivt syftar till att förbättra arbetsmiljön. AFA Försäkring har cirka 500 medarbetare och ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK.

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**